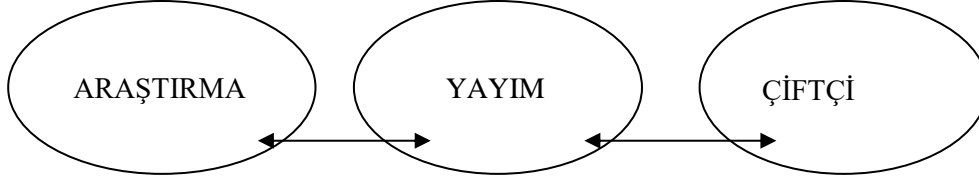

TARIMSAL YAYIMDA BİLGİ AKIŞ SÜRECİ

Tarımsal yayım, kalkınmayı destekleyen unsurlardan biri olmakla birlikte tarımsal araştırma hizmetlerinin kalitesine bağlı olarak etkinliğini artırır.

Tarımsal yayım hizmetinin ana işlevi araştırma kuruluşları tarafından üretilen yeni teknolojilere ve yöntemlere ait bilgileri üreticilere iletmektir. Diğer yandan üreticilerin üretim faaliyetleri sırasında karşılaştıkları sorunlar ve diğer gereksinimleri konusunda elde edilen bilgiler araştırma kuruluşlarına tarımsal yayım kuruluşları tarafından aktarılır. Bu bilgiler araştırma kuruluşlarının hem önceki çalışmalarının uygulamadaki sonuçları hakkında bilgilendirilmesine ve hem de ileriki dönemlerde araştırma kuruluşlarının hangi alanlarda çalışmalar yapmaları gerektiği konusunda yardımcı olmaktadır.

Bu bilgi akış sürecinde tarımsal yayım ise bir köprü görevini üstlenmiş olmaktadır.

Şekil 1: Yayım, araştırma ve çiftçi arasındaki ilişki

Araştırma, yayım ve çiftçi grupları arasındaki uyum ve herbirinin özellikleri sistemin başarısını etkileyen unsurlardır.

Yeniliklerin çiftçilere nasıl aktarılacağı, teknolojinin götürüleceği hedef kitlenin seçilmesi, götürülmek istenen yeniliklerin uygun forma dönüştürülmesi, tarımsal yayım kuruluşlarının verimli çalışır hale getirilmesi, tarımsal yayım ve uygulama sonuçlarının değerlendirilmesi gibi çeşitli konular tarımsal bilgi ve teknoloji akış sisteminde etkinliğin artırılması için çözümü aranan sorunlardır (Röling 1990). Özellikle etkinliğin artırılmasında kimi sınırlamaların en aza indirilmesi veya ortadan kaldırılması üzerinde önemle durulmaktadır. Ulusal düzeyde tarım politikasını belirleyenlere somut öneriler götürülmesi, yayımcı araştırmacı, çiftçi örgütleri, özel teşebbüs gibi birimlerin birlikte uyumlu olarak çalışmalarını sistemin başarısını doğrudan etkileyebilmektedir.

TARIMSAL YAYIMIN YÜRÜTÜCÜLERİ

Tarımsal yayım faaliyetleri çeşitli kuruluşlar tarafından yerine getirilmektedir. Genel olarak Türkiye’de yayım faaliyetleri veriliş biçimi ve veren organlar açısından 2 gruba ayrılabilir;

A-) Kamu tarafından verilen yayım hizmetleri

B-) Özel Kuruluşlar tarafından verilen yayım hizmeti

1- Yayım yan işi olanlar

a-) Tarıma girdi satan firmaların yaptığı yayım çalışmaları

b-) Tarımsal ürün alanların yayım çalışmaları

2- Esas işi yayım olanlar (danışmanlık)

3- Kar amacı taşımayan yayım çalışmaları

a-) Sivil toplum kuruluşları, gönüllü kuruluşlar, vakıflar

b-) Çiftçi örgütleri

Kamu tarafından verilen yayım hizmetleri: Resmi organlar tarafından verilen yayım hizmetleridir. En belirgin özellikleri genellikle finansmanın %100’ünün kamu fonlarından karşılanması ve yayımcıların devlet memurları olmasıdır. Ülkemizde kamu tarımsal yayım çalışmaları Tarım ve Köyişleri Bakanlığı bünyesinde yürütülmektedir.

Tarıma girdi satan firmaların yaptığı yayım: Özel tarımsal girdi satan firmaların verdiği satış sonrası destek hizmetlerini içerir. Çiftçilerin problemleri ve ihtiyaçları doğrultusunda bir hizmet verildiği için oldukça etkilidir. Özellikle tohum, ilaç ve makine satan firmaların istihdam ettikleri satış yada müşteri temsilcileri bu hizmeti yerine getirmektedir. Bu hizmetler genellikle ücretsiz olmasına karşın, verilen hizmetin bedeli satılan girdinin fiyatına eklenmektedir.

Tarımsal ürün alanların yayım çalışmaları: (sözleşmeli tarım) Üretilen ürünleri işleyerek satan firmaların çiftçiden satın aldıkları ham ürünlerin işlenebilir, kaliteli ve sağlıklı olması için verdikleri hizmetleri içerir. Bu firmalar genellikle işleme tesisine yakın olan civardaki üreticilerle anlaşmalar yaparak, ham ürünleri henüz ekilmeden satın almakta böylece girdi ham maddesini garanti altına almaktadır. Buna karşılık çiftçiler de ürün satışlarını garanti altına almaktadır. Bu tür firmalar anlaştığı çiftçilere tohum, ilaç vs gibi üretim girdilerini sağlayabildikleri gibi üretim sırasında gerekli tüm teknik desteği ve danışmanlık hizmetlerini de vermektedir.

Özel danışmanlık: Çiftçilere tarımsal konularda ve özellikle üretim sırasında teknik danışmanlık yapan ve bunun karşılığında belirli bir ücret alan kişilerdir. Özel danışmanlara ülkemizin güney, batı ve

güneydoğu kısımlarında üretim yapılan bölgelerde rastlanmaktadır. Özellikle pamuk, narenciye ve sera üretiminde özel danışmanlardan yararlanılmaktadır. Danışmanların bu yayım hizmetini verebilmeleri için çok iyi eğitim almış olmaları ve çalıştıkları bölgenin özelliklerini çok iyi bilmeleri gerekmektedir.

Sivil toplum kuruluşları, gönüllü kuruluşlar, vakıflar: Kar amacı gütmeyen çiftçi kesimine yayım hizmetleri götüren vakıflar aracılığı ile yapılan yayım hizmetidir.

Çiftçi örgütleri tarafından verilen yayım hizmetleri: Çiftçilerin kendi kurdukları ve gene kendileri tarafından yönetilen örgütleri vasıtasıyla yapılan yayım hizmetleridir. Kar amacı gütmemesi ve temsil ettiği kesime hizmet götürmek amacıyla kurulması nedenleriyle, tamamen probleme yönelik yayım hizmeti götürürler. Bu da hizmetin etkinliğini artırmaktadır. Ayrıca maliyetin tamamının yada bir bölümünün bu örgütler tarafından sağlanıyor olması kamu fonlarının başka alanlara kaydırılmasını sağladığından en yaygın biçimde tercih edilen yayım biçimidir. Ülkemizde Ziraat Odaları gerek kanunla kendisine verilmiş olan görevler ve gerekse ülke çapında her ilçede teşkilatlanması yönlerinden Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'ndan sonra tarımsal yayım hizmetleri verebilecek ve böylece Bakanlığın bu alandaki yükünü hafifletebilecek en uygun çiftçi örgütü olarak karşımıza çıkmaktadır.

Danışmanlık grubunun gerçekleştirdiği faaliyetlerin çoğu doğrudan danışman tarafından yapılan faaliyetleri kapsar. Bu faaliyetler aynı zamanda danışmanın görev ve sorumluluklarını içermektedir.

Danışmanlık grubundan faydalanan üreticilerle birlikte yapılan uzun tartışma ve incelemelerden sonra, danışmanlık gruplarına, 2908 sayılı Dernekler Kanununa göre danışmanlık dernekleri olarak yasal statü kazandırılmıştır.

Bir üreticinin danışmanlık derneklerine üye olabilmesi için bazı ön şartlara sahip olması gerekmektedir. En önemli şartlar; asıl gelirin tarımdan sağlanıyor olması ve aylık aidatları ödemeye razı olunmasıdır. Bunların yanın sıra kayıt tutmaya razı olması ve politik amaç taşımaması üreticinin danışmanlık derneklerine üye olabilmesi için gerekli olan şartlardır. Üyelik tamamen gönüllüdür. Ancak bir dernek danışmanının hizmet götüreceği üye sayısı sınırlıdır. Bu nedenle dernek danışmanının çalışma kapasitesine bağlı olarak ideal rakam 80-120 arasındadır.

Dernekler tarafından gerçekleştirilen faaliyetler daha çok grupsal faaliyetleri içerir. Üreticiler arasında bilgi alış-veriş toplantıları, tarla günleri, demonstrasyonlar, teknik geziler, seminer ve sempozyumlar, resmi makam ziyaretleri gibi aktiviteler dernek tarafından organize edilir ve uygulanır.

Türkiye tarımına 1980'li yılların ikinci yarısından itibaren giren Önder Çiftçi Projesi gerek uygulandığı bölgede ve gerekse tüm yurt çapında bazı kavramların yeniden düzenlenmesine ve tanımlanmasına ortam hazırlamıştır. Bu kavramların başında Tarımsal Yayım kavramı gelmektedir. Önder Çiftçi Projesiyle ülkemizde adı ilk kez duyulmaya başlanan Tarımsal Danışmanlık kavramı bu projenin ruhunu oluşturmaktadır. Tarımsal Danışmanlık sisteminin içinde eğitim boyutu ön planda olmamasına rağmen ülkemizdeki üreticilerin mesleki eğitim seviyesi göz önüne alındığında bu boyut her zaman ön planda tutulmuştur. Bunun yanında örgütlenmenin önemi üreticiler tarafından çok iyi anlaşılmıştır.